

Egon Bondy

x x x x x x x x x x x x x x x x

x Voknovinám je možno psát
x (nejlépe doporučeně) na
x , so adresy:

x Čuňas

x František Stárek
x U Zvonařky 15
x Praha 2 - Vinohrady,

x Bondy

x Zbyněk Fišer
x Nerudova 11
x Praha 1 - Malá Strana

x v v v v v x x x x x x x x x x

x Pozdravy a pohledy pište.
x Magorovi na adresu:

x Ivan M. Jirous
x 23. 9. 1944
x NVÚ, Jihlavská 92
x 635 00 Brno - Bohunice

x x x x x x x x x x x x x x x x

Všechny stromy jako galvanizované
postříbřené jinovatkou
jak zřídka se mi to stane
zachytit chvíli tak vratkou

že nejmenší zavanuti
jí zatřese a změní ji v kaši
Dnes nefouká Vzduch stojí tiše
- A člověk sotva dýše

že slznými granáty obušky a psy
už týden den co den na Václavském náměstí
vláda se dohovořuje s občany
A my věřili že je to za námi

23. 1. 1989

Praha hořká, ale krásná a
statečná

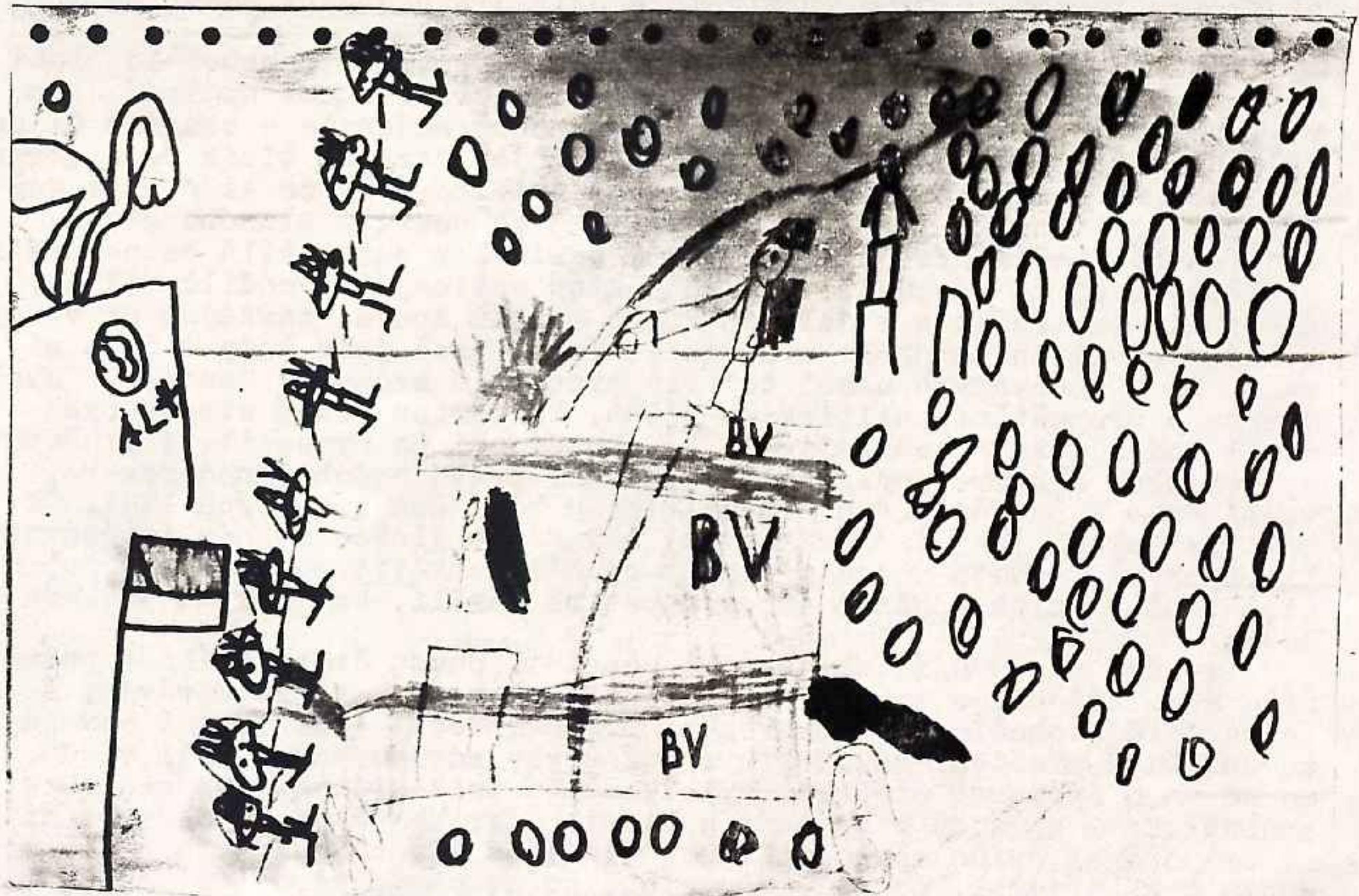
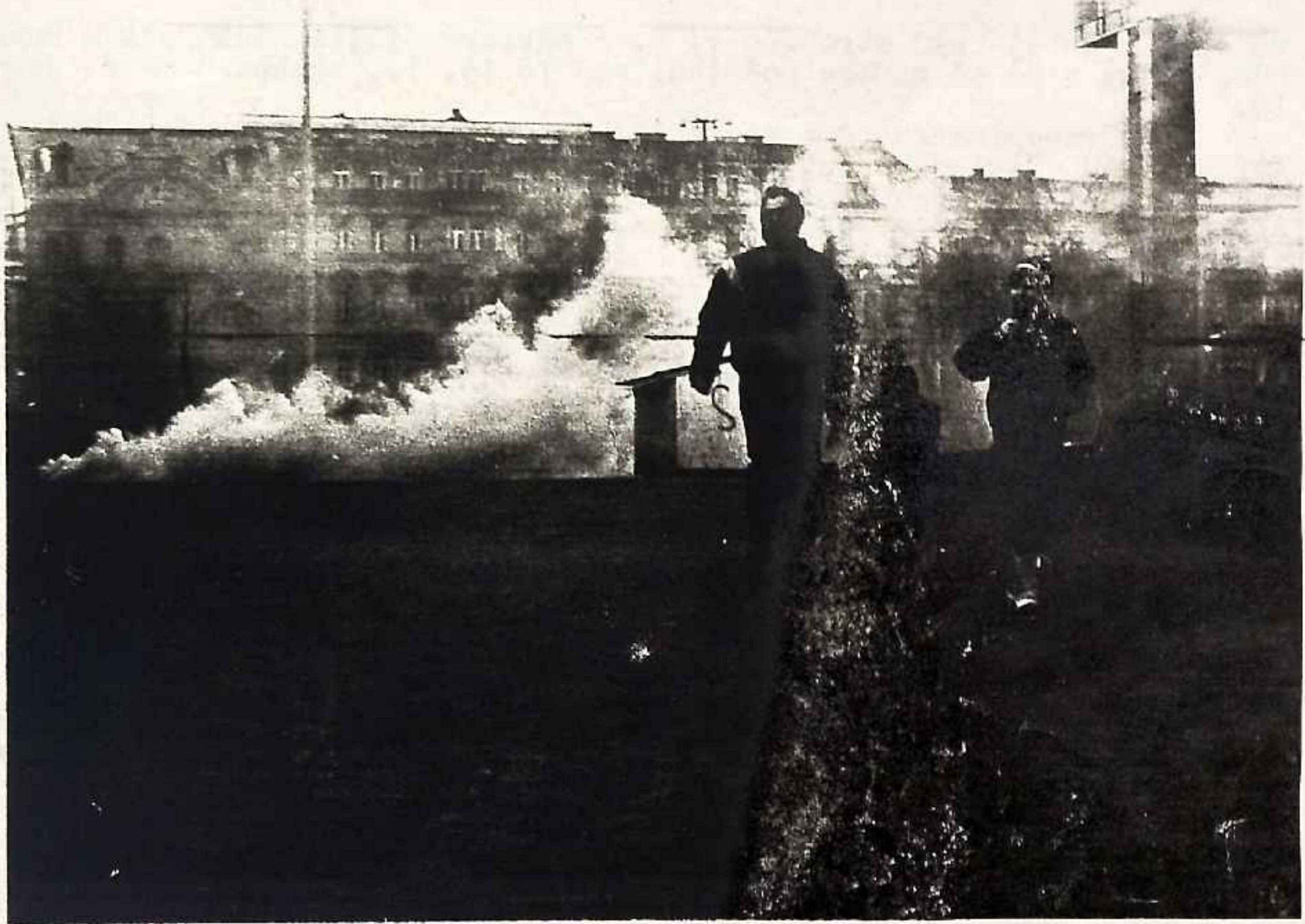
Z. Bálek

Když se nyní ohlížím za těmi
uplynulými šesti dny; tedy dny od 15.
do 20. 1. 89, s nimiž se do Prahy

vrátilo jméno Jane Palacha, nemohu se zbavit dojmu,
že to etresné, co se během nich odehrálo,
jsem z jiné rovinypoznal již dříve. Bylo tonu
v době, kdy jsem měl rozečtenou "Zvířecí farmu" od
George Orwela a narážel v ní na pasáže, k čemu
soudruhu Napoleonovi sloužili jeho důkladně pro-
kádrovaní vlčáci. Tehdy to pro mně ovšem byla
především zábava, která se oproti pražské reali-
tě vyznačovala určitým druhem shovívavosti. Ne-
musel jsem být svědkem toho, jak na zem padají
bezmocní ztlučení lidé a na těle se mi pak ne-
objevily šrámy a pravidelné pruhy podlitin. Co
tedy k Palachově Praze dřdat.

Postrádám dostatek souvislých informací,
abych zde mohl rozebírat den po dni a zaměřím se
proto pouze na scény, u nichž jsem byl přítomen,
a postřehy pro mne nejpodstatnější. Takže nejpr-

MARKÉTKA VÝDROVÁ
6 LET

ve opět v nebojším stražcům v. p. a některým jejich znamenitým kouskům. Vždyť o ně od svého počátku, nedaleko 15. 1., rozhodně nouze nebyla.

Toho vzpomínaného dne se mi až k soše sv. Václava dojít nepodařilo. Asi ve dvou třetinách cesty jsem totiž postřehl, jak se z prostoru přede mnou v šíři celého Václavského náměstí zvedá vlna zhlásile se ženoucích lidí a strhává s sebou každého, kdo se ocitl v jejím dosahu. A to jsem již pohotově změnil původní směr a připojil se k prchajícímu davu. Kolem mne proletlo několik postav v bílých přilbách a sprchou ran se pokoušelo ty, kteří jim byli nejbliže, srazit na zem. A podobně jako si "helmy" nevybíraly osoby, do nichž obuškem udeřit, nevyjímajíce ženy a staré lidí - ti byli nakonec kořistí pro ně nejsnáze dosažitelnou, nevybíraly si též místa, kam svou oběť zasáhnout. Tudiž lidé od nich "dostávali" stejně tak přes ranena jako i do ledvin, zátylku a, pokud okolnosti umožnily, nežetří se ani obličeji. Z úvodního ohromení jsem se částečně vzpanatoval ež ve Vodičkově ulici, ale to se proti nám houfoval nový kordon policajtů a za asistence milicionářského komanda chystal další pořádkovou proceduru. "Co bys od nich po 40 letech barbarství mohla ještě čekat," svěřil se starší muž své manželce. Stáli hned vedle mne a při pokusu vyprostit ho z drápů, jež se do něj okamžitě po tonto výroku zasekly, jsem inkasoval první zkušební výprask. Ten další následoval snad o hodiru později v jedné z postranních ulic tisících do Žitné. Proti pokojnému zástupu se tady za bojového "do nich" zcela nečekaně vyřítilo několik desítek štitů, a jelikož jsme s přítelem a dvěma studentkami stali v popředí, nezbylo než vrhnout se do nejbližšího ze vchodů. Nevím, co řval fyzí, mlátící holky o poschodi výš; ten "naš" se povzbuzoval opakováním slova "zabiju" a rány do kamarádovy hlavy svědčily, že to zřejmě myslí vážně. Vedalo se nic dělat, museli jsme na ulici. Tam nás ještě očekávalo probělinutí obuškovým tunelom a naše hrásky toho měly již skutečně dost. Polik k neděli z vlastních zkušeností.

Jak jsem později zjistil, místo, kde se podobně zasahovalo proti občanům, kteří si chtěli pokojným způsobem připomenout upálení Jana Palacha, bylo mnoho a myslím, že se rozhodně nejdalo o skupinu či nepočetný dav, nýbrž o několik, ne-li více jak desítku tisíc demonstrantů. Pro mne osobně zůstane osi nezapomenutelným, že se lidé přes veskerou brutalitu, k níž se moc snížila, přes použití slzného plynu, vodních děl, obrněných transportérů, sanitek a automobilů bezpečnosti najíždějících do zástupů, vřehoschopných policajtů i oddílů milice, nenechali zastrašit a v dalších dnech přišli znova, navzájem si v nejtěžších civilních pomáhali a dokázeli říct, proč jsou tady a čeho si váží. Ze skandovaných hesel to bylo především svoboda, Masaryk, Náš, Charta a propuštění politických vězňů. Na adresu druhé strany bych chtěl dodat toto: Pochybují, že by mnohdy ani ne dvacetileté služebníky pořádku, některé podle jejich chování pravděpodobně nadopované, vedli doma k bezdůvodnému a bestialnímu bití žen a starých lidí. Ti byli vyškoleni jinými dárci osvěty a v zájmu jiných se nám i předvedli. A právě na tato mocná místa by se měla obrátit pozornost veřejnosti, neboť na nich spočívá odpovědnost za násilí, ke kterému v Praze došlo.

Ze dnů následujících jsem se častnil pouze čtvrtéčního a pátečního shromáždění, a tak se mi pochopitelně nechce věřit zprávám, že se to ve středu obešlo bez surovosti. Při čtvrtéční manifestaci považuji za důležité přečtení dokumentu s požadavky adresovanými naší vládě, a co se mne opětovně otřáslo, bylo použití tentokrát ež zvrácených a sadistických způsobů zacházení s lidmi. Čtvrttek na Václavském náměstí připomínal spíše apokalyptickou vizi než život města v srdci Evropy. Musím také přiznat, že po poznačcích, co se obyčejně dělává se zadrženými, bych v jistých okamžicích radčji nebyl z postižených, kteří si "své" tentokrát prožili i za mne, si skutečně vážím.

V souvislosti s Palachovou Prahou se nyní ještě zastaví u štavových lží, do nichž se pustilo RP a ostatní oficiální tiskoviny, a které se pokusilo vydávat za hlas lidu. /Televizní sestříhy a výstříhy

ponechávána bez komentáře! Tedy články v RP i jinde se opíraly o tvrzení, že se jednalo o protistátní akce, podporované neprávnickými centrálními ze Západu. Takže - pokud trvají na slově protistátní, pak protistátním je požadovat pro sebe a ostatní svobodu, protistátním je vyslovit vlastní názor, protistátním je zasezovat se provoláním za propuštění nevinných lidí z věznic, protistátním je pokojně a květinami vzpomenout na muže, který má v povědomí národa nezastupitelné místo a protistátním je dokonce i pohybovat se ve všedních dnech na Václavském náměstí. Ke štěvým centrálním pouze upozornění, že se lidé od poudělka schizeli naprostě spontánně a nikdo nezaslechl z H. A. či S. E. snijen zmínku o pořádání následovních shromáždění. Dalším "argumentem" bylo, že události, odcházející se v Praze, jsou dílem kriminálních živlů a zmanipulované mládeže. Pokud tedy neži kriminální živly počítají chartisty a jiné nekonformní občany, kteří pro své přesvědčení strávili ve vězeních někdy i kolem desítky let, souhlasí. Když však hovoří o zmanipulované mládeži, souhlasit již nemohu. Já osobně jsem na Václavském náměstí viděl občany všech věkových kategorií, a pakliže to byli mladí lidé, šlo většinou o studující, tedy osoby schopné vytvořit si vlastní říšu. Dále se oháňeli tím, že veškerou odpovědnost je těba přičíst na vrub Charty 77 a jí podobných. Já sám jsem se ještě nesetkal s chartistou, který by se po Praze procházel s plexisklovým štítem a obuškem tloukl do lidí. Taktéž jsem do dnešního dne nevyslechl ze strany Charty prohlášení vyzývající občany, aby se upaloveli, kleďli do kin a nemočnic trhaviny či páchnuli na veřejném pořádku výtránnosti. A to už se dostáváme k jejich vstřednímu: Kdyby ti živlové raději pracovali a nestáli v cestě naší přestavbě a demokracii. Kdyby... A co kdybyste si s nimi slušně promluvili, nemám ted na mysli formou vyslechu a vězenských cel, možná byste se dozvěděli, že i když tomu neříkají přestavba, již 12 let o nic jiného neusiluje.

No a iplně ne závěr snad ještě doplnění, že po všech skeptických a odsuzujících fávách na adresu českého národa máme také jednou příležitost být na svůj národ hrdí. A když si vyberu, kdo v lednových dnech přiměl Prahu statečně ve jménu svobody snášet brutalitu, musím na rozdíl od RP konstatovat: Jeho oběť rozhodně nevyslala nebyla! Už jen proto, že nám po letech znova otevřela oči.

Zpráva ze dne 21. 1. 1989

Jiří Jandek

v sobotu 21. 1. 1989 odjíždíme z Olomouce do Prahy, odkud zamýšlime z nádraží Praha - Vysočany pokračovat do Všetat, kde je cíl naší cesty.

V bláde frontě se dočítáme o uzavření všetatského vrnového háje, které je vysvětlováno právě probíhajícími pracemi - zaváděním elektřiny a ořezáváním větví. Se zájmem jsme si tento článek přečetli, přestože vylíče od počí cestu ustoupit.

Z nádraží Střed odjíždíme na nádraží Vysočany, odkud nám v 9.01 odjíždí vlak. Zakupujeme si jízdenky a usedáme v malém vestibulu. Jak pozorujeme, nejsme jediní, kteří tímto vlakem cestují. V tonto okamžiku vstupují na scénu příslušníci VB, kteří okamžitě kontrolují takzvané podezřelé osoby. Sítem jejich kontroly neprojde nikdo z lidí, "vyzbrojených" kyticemi květů. Květy slouží jako předmět doličný příslušníkům na nádraží. Ten den jim nebylo ve Vysočanech přáno. Mladý muž předkladá na vyzvání příslušníkům občanský průkaz, přistupuje k pokladně a zakupuje jízdenku do Všetat. Jeden z nich se usmívá a se slovy "jen si ho kupte, stejně nikam nepojedete" zakončuje kontrolu, počká si na onoho mladého muže a odvádí jej spolu s ostatními ven z vestibulu. Dále jsme se s těmito lidmi už neviděli. Přijíždí vlak. Vcházíme na peron dvěřmi, za kterými stojí příslušníci VB s ozbrojené ostrahy železnic. Kontrolují další cestující, jednoho z nich, dlouhovlasého mladíka, zadržují.

Ve stanici Těšice, vzdálené od Všetat 3 km, vystupujeme. Počusíme

se dojít pěšky, nedroží buď jistě obsazeno příslušníky SNE. Prošli jsme vesnicí a dostáváme se na sanedbanou asfaltovou silnici. Asi 1 km před námi je železniční viadukt, za kterým leží Vsetaty. Než se však dostaneme k viaduktu, zastavuje vedle nás červená Škoda-Garde s dvěma mladými příslušníky StB. Kontrolují nás, přičemž se ptají na cíl naší cesty. Jakožto se dozvídají cíl, snaží se nám ho rozmluvit tím, že dál než na nádraží se stejně nedostaneme, neboť všechny přistupové cesty jsou obsazeny motorizovanými hlídkami SNE. Odpovídáme jim, že chceme pouze položit květy u hrobu Jana Palacha a proto nevidíme na naší cestě nic trestného. Useďají tedy do vozu a odjíždějí. Rozhlížíme se nad vesnicí vidíme kroužit vrtulník.

Neuběhlo snad ani 5 minut a je tu další vozidlo. Opět nezbytná kontrola občanských průkazů a dotaz na cíl naší cesty. Ze chce se položit květy na hrob Jana Palacha je příliš netěší. Jejich vystupování není již tak zdvořilé jako jejich kolegů. Dávají nám ultimatum. Jakožto překročíme pomílnou čáru, kterou tvorí viadukt, budeme zajištěni. Nechceme se smířit s tím, že se do Vsetat nedostaneme. Docházíme pod most, kde v dálce vidíme Vsetaty, ale i oba čekající vozy. Vracíme se zpět - využíváme občanskové lúdový a jdeme polem k volému lesíku, přes který se chceme oklikou dostat do vesnice. Když jsme asi 500 metrů, vozidlo se třetí příslušníky StB se vrací, otaží se a zůstává stát při krajinici. Z bohu k nám těžkopádně jede další vůz - terén vole je dřočný, takže za chvíli stojí taktéž. Radíme se, co dělat - opět nám se vracíme. Na silnici nás vítá starší příslušník StB se jménem "Když už se chcete nemnohcí dostat do Vsetat, tak si nastupte, my vám tam dovezenec." Ve Vsetatech automobile zastavuje před místním JU, kde je zřízena improvizovaná služebna. Vesnice působí dojatí tisivým - ne ulicích nebyl nikdo z místních obyvatel. Civilové předávají uniformovaným naše občanské průkazy a více se o nás nestarají. Nadporučík nás zavádí do jedné z kanceláří v přízemí. Zde je již 7 zadržených, z toho 2 dívky a jedno dítě, jsou tu cestující, co přijeli vlakem. Přichází dva uniformovaní příslušníci a major. Kapitán zasedá za psací stůl, major kontroluje naše jména a porovnává s jakousi listinou. Na jednou se ptá, který z nás je Ivan Janáček. Major přečetl mé jméno a poté mne odvádí do prvního patra do další kanceláře. Ptá se na dřívější cesty, odkud jsem se o tom dozvěděl, na což odpovídám, že jsem rozen v Rudém pravu. Když zjistí, že precuji jeho číšník, rozhodne se, že dozajisté vydělám hodně peněz a zda bych nechtěl skončit u lopaty. Žádám ho, abychom mohli jeden po druhém chodit pokládat květy na hrob - nereaguje. Dále ho žádám o jeho doprovod a naposledy, když jsem na to neodpovídá, aby tu kyticí tam položil za mě - že mu k vstupu na hřbitov jistě nikdo bránit nebude - toto odmítá.

Po skončení našeho dialogu, trvajícího osi půl hodiny, mne předává jiného příslušníku SNE, který mě odvádí k připravenému autobusu, kde se setkávám s ostatními zadrženými. Cestou pothávám další skupinku zadržených, asi 10 osob. V autobuse jsem seděl samostatně, je mi tu asi 14.

Vystupuje ve čtvrt hodinových po trojici. Je delší doba a v Českém Brodě - má vystoupit přítel Petr, mladý student, starší muž a manžel mladé dívky z Liberce. Jeho manželka pry pojede dál. V tonto okamžiku dochází k rozhořčení na jejího mladé dívky. Nikdo je nemí právo rozdělovat, dochází k hádce. Manžel usedá zpět na sedadlo, nechce vystoupit. Říká: "Buď pojedu dál, nebo vystoupíme spolu!" Mladší z cestujících se snaží rozmluvit dvojici jejich odmítnání. Pry je musí vysvětlit se snaží rozmluvit dvojici jejich odmítnání. Pry je musí vysvětlit každého zvláště. Po jednom dochází k činu, který pobouřil všechny - zadržené. Uniformovaný příslušník sedící na zadních sedadlích vstává - přistupuje k dívce a zkroucením ruky se ji snaží umlčet - zvláště nechce teda přesvědčování. Tato situace trvá asi minutu, ozývají se výkřiky bolesti a nesouhlasu s tímto jednáním. Takonec se dvoje zvítězí a autobus pokračuje v cestě. Asi o 5 km dál vysazuje další nedobrovolné cestující; po dotazech na stanici ČSD nádraží nachází: Mě vysazuje ještě s dvěma mladíky - v autobuse zůstává již pouze manželský pár, s

kterým pokračují v jízdě dál.

Jste vysazeni nedaleko křižovatky - ptáme se na nejbližší vlakovou stanicu u benzínové pumpy, kde jeden řidič po vyslechnutí našeho hovoru s "umpárem" nás ochotně odváží do Českého Brodu. Ve vestibulu nádraží se setkáváme s dalšími šesti nedokrovolnými pasažéry. Debatujeme o našem zadržení. V Praze se všichni loučíme s přáním setkat se při něčem bouřlivých událostech!

František Stárek okráden

sdělení VOMS č. 892

Dne 21. 1. 1989 pořizoval přítel Františka Stárka filmové záběry videokamerou. Záběry dokumentovaly policejní obsazení Vsetína, jimiž mělo být čs. občanům zabráněno navštívit hřbitov, kde je uložena urna Jana Palacha. Tento přítel odevzdal videokameru s filmem Františku Stárkovi. Ten ji nechal v tašce ve svém osobním automobilu, který zaparkoval na dvoře restaurace U sv. Tomáše, kde pracuje jako topič. Ve dvoře parkovalo kromě soukromého Stárkova auta i několik drahých limuzín. Přesto se neznámý pachatel vloupal právě do vozu Františka Stárka, jako by věděl, že stará taška obsahuje videokameru za 50 000,- Kčs. František Stárek je signatář Charty 77 a redaktor časopisu VOKNO, který vydává rovněž Videomagazín VOKTA. Okrádený ztrátu oznamil veřejné bezpečnosti; není však náděje, že pachatel bude vypátrán. Krádeží jsou František Stárek a VOKNO ochuzeni o kaméru, nezávislé prostředí o cenný dokument z našich současných dějin.

V Praze, 21. 1. 1989

Zacvičte si s námi, my zacvičíme s vámi

Duriana Grey

V naší republice se již po řadu měsíců pořádají zajímavá sportovně-hygienická odpoledne. Po mohutné vlně různých západních sportů jako serbič, strečing atd. jsme objevili opravdu masový sport, kterého se zúčastňují tisíce občanů, policii nevyvíjíaje.

O sobotních či nedělních odpoledních se národ shromážduje na náměstí a trošku očekává příchod cvičitelů - policie. Tato přichází z větší části o něco později, protože příprava dokonaleho sportovně-hygienického odpoledne vyžaduje velkou péči, výběr cvičitelů a dohled na stanovištích.

Protože někteří lidé, příliš zapálení pro sport, by mohli začít i hořet, jsou hned na začátku s láskou osprchováni a za pomocí úderných oddílů rozděleni do skupin, které okamžitě začnou cvičit.

Největším problémem našeho národa je otylost, proto hlavním programem se stavá běh. Těm pohodlnějším, kterým by se snad do běhu moc nechtělo, je láskyplně pomoženo vodním dělem, které udá správnou počáteční rychlosť. Dny vybíhají a za ním, pro podpoření aktivity, jedou občanské vozy. Čast policiistů povzbuzuje sportovní nadšení svými psy. Dny běží kolem stanovišť pečlivě kontrolovaných antony a nastává odpovědnost, sprcha a chvíle pro masáž.

Schvácení občané jsou opět vodním dělem umyti a každému z nich je přidělen jeden až dva příslušníci, kteří pečují o jeho zdravotní stav. Šum olečka, tolik proslulá masážní technika, slaví vrcholný triumf. Je radost pohledět, jak naši chlapci, vybavení speciálními obušky, pečlivě masírují každého, kdo jim přijde pod ruku. Tato péče není věnována pouze sportujícím, dokonce i přihlížející mají možnost zdarma okusit kavličku masáže.

Totéž jsou zvlášť unavení občané odneseni do antoní, neboť sportovní nadšení je tak velké, že někteří by pokračovali v běhu bez ohledu na svůj zdravotní stav a musí být odvezeni na stanici - jejich stav využívají týmovou práci policejních odborníků.

„Již vás, i s nasázení a sprchou, pokračuje několik hodin, než nadřazení sportovci musí být rozejdeni domů. Příslušníci jsou rovněž pro zkvalitnění výsledků cvičení vybaveni kamerymi, aby ti, kteří se cvičení přímo nezúčastňují, se později, při zhodnocování výsledků na volné staniciích, na sebe mohli podívat. Některým nečvičícím je potom moudře dána možnost dva dny i několik roků dle jejich sportovní zcelostnosti o samotě přemýšlet o svém nesportovním chování.

Celá akce se ukazuje být lidovější než naše spartakiády, na kterých tisíce lidí nečinně přihlíží námaze cvičenců. Zde vidíme, jak i jedinci, kteří původně cvičit nechtěli, jsou spontánně zapojováni do běhu. Jako jediná hučící zde zní policejní písňátky a přesto i tyto prosté hudební předměty dokáží navoďit daleko sportovnější atmosféru než vyumělkovaná spartakiádní hudba z amplionů. Občasně tečou po tvářích slzy dojetí, neboť v ruce hygienu celého těla, a tedy i očí, do stávají štědré davky slzného plynu. Některým je s dojemnou péčí aplikován přímo osobně.

kován přímo osobně.
Rejenček mnohý z nás shodil při těchto odpoledních pář přebytečné
kilogramy, ale tato akce má i význam pro rozšíření našich lékařských
vědomostí. Jenraha po nasáci mnozí z nás zjištují, kde mají záde, a o
umístění jater a ledvin v těle je už také jasno. Nejlepším klíčovým bodem
je i to, že mnoha špinavá, neholená individua poprvé poznají, co je
rozložení ze studené koupele a jak dležité je otužování. Jen jedna vše
zarytá špinavotělná pouhá voda nestojí, proto by to bylo přidat do
voňavých děl i trochu tekutého mydla.

vodních děl i trochu tekutého mýdla.
Tímto důkladnější bezpečnosti. Ještě více takových akcí, které
pro svůj dokonalý průběh mají stále větší časť a než daleko doba,
kdy budeme náročem sportovců, kteří čistí a otužili se procházejí i
v tuhé zimě v krátkých rukávech.

ZEPHYR Z USA

+ + +
výbor na ochranu práva svobodného literárního projevu zvolil na svém zasedání dne 25. 1. 1989 Ivana M. Jirouse za čestného člena americké pobočky mezinárodního PEN klubu.
+ + +

JESTĚ A VÍDEJ! f

Egon Bondy

Jedná se o výstavu "Linie - barva - tvor", která je dosud nejrozsáhlejší přehlídkou českého informelu třicátých let. Pro širokou veřejnost, ale i pro výtvarníky odborníků, je výstava plným překvapení a podstatně modifikuje náš pohled na třicátá léta. Je nutno vysoce ocenit práci Hany Rousové, která výstavu připravila. Jsou tu rohaté zastoupeny všechny směry tehdejší abstrakce, od mysticky orientovaných symbolistů až po surrealisty. Estetická hodnota většiny vystavených